

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XXIII. De adoptione Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

in litera habetur, ita ex multis unum Christi corpus mysticum conficitur, quod est ecclesia &c.

Referretur de con. sec. dist. 2. cap. Quia papius.

Secundo modo sumitur sacrificium Christi secundum suum memoriale sacrificium, quod sollet Christus instituit in sua ecclesia, in sue passionis mortisque memoriam offerendum, ut quotidie fit in Eucharistia sacrificio. Et sic cum Christus dicitur sacerdos secundum ordinem Melchisedech, intelligitur de ordine assimilatiōis in materia sacrificij: nam panem & uinum assumi instituit in suo memoriale sacrificio pro materia Eucharistie, sicut Melchisedech panem & uinum obtulerat in sacrificio.

Super questionis 23. articulum primum.

Titulus clarus est. Adoptare enim significat facere sibi filium adoptiuum.

In corpore unica est conclusio, Deo conuenit adoptare. Probat & declaratur: probatur quidem sic, Deus ex sua bonitate admittit homines ad diuina beatitudinis hereditatem, ergo Deo conuenit adoptare. Antecedens continet tria. Primo causam, scilicet quod ex bonitate.

Secundo terminum, scilicet diuinam beatitudinem. Tertio modum seu formam, scilicet hereditatem. Et quo ad singula in litera probatur. Quo ad causam: quia Deus ex sua bonitate admittit omnes creaturas ad sue bonitatis participationem, & precipue rationales. Quo ad terminum: quia creatura rationales sunt capaces diuinae beatitudinis, quia sunt ad imaginem Dei factae.

Quo ad formam hereditatis: quia diuina beatitudo est quia Deus est beatus, ac per hoc per seipsu diues, ac per hoc, hereditas. Prima sequitur.

3. d. 10. q. 2. ar. 1. q. 1. Et 4. contra c. 17. fin.

23. q. 33. art. 5.

puer attenditur excellentia sacerdotij Christi ad sacerdotium legale; expressius prafigurabatur per sacerdotium Melchisedech, qui offerebat panem & uinum, significantia, ut Augustinus dicit, ecclesiasticam unitatem, quam constituit participatio sacrificij Christi. Unde etiam in noua lege uerum Christi sacrificium communicatur fidelibus, sub specie panis & uini.

AD TERTIUM dicendum, quod Melchisedech, dicitur esse sine patre, & sine matre, & sine genealogia, & quod non habet initium dierum, neque finem: non quia ista non habuerit, sed quia in scriptura sacra ista de eo non legunt. Et per hoc ipsum, ut Apostolus ibidem dicit, assimilatus est filio Dei, qui in terris est sine patre, & in caelis sine matre, & sine genealogia, secundum illud Isa. 53. Generationem eius quis enarrabit? & secundum diuinitatem, neque principium neque finem dierum habet.

QVAESTIO XXIII.

De adoptione Christi, in quatuor articulis diuisa.

DEINDE considerandum est, an adoptio Christo conueniat.

ET CIRCA hoc quaeruntur quatuor.

- Primo, Vtrum Deo conueniat adoptare filios.
Secundo, Vtrum hoc conueniat soli Deo patri.
Tertio, Vtrum sit proprium hominum adoptari in filios Dei.
Quarto, Vtrum Christus possit dici filius adoptiuus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum Deo conueniat filios adoptare.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur quod Deo non conueniat filios adoptare. Nullus enim adoptat nisi extraneam personam in filium, secundum quod Iuristae dicunt: sed nulla persona est extranea Deo, qui est omnium creator, ergo uidetur quod Deo non conueniat adoptare.

Prat. Adoptatio uidetur esse introducta in defectum filiationis naturalis: sed in Deo inuenitur naturalis filiatio, ut in prima parte habitum est, ergo non conuenit Deo filios adoptare.

Prat. Ad hoc aliquis adoptatur, ut in hereditate adoptantis succedat: sed in hereditate Dei non uidetur aliquis posse succedere: quia ipse nunquam decessit, ergo Deo non conuenit adoptare.

SED CONTRA est, quod dicitur Eph. 1. Praedestinauit nos in adoptionem filiorum Dei: sed praedestinatio Dei non est irrita, ergo Deus aliquos sibi adoptat in filios.

RESPON. Dicendum, quod aliquis homo adoptat alium sibi in filium, in quantum ex sua bonitate admittit eum ad participationem suae hereditatis. Deus autem est infinitae bonitatis, ex qua contingit, quod ad participationem bonorum suorum suas creaturas admittit. Et precipue rationales creaturas, quae in quantum sunt ad imaginem Dei factae, sunt capaces beatitudinis diuinae, quae quidem consistit in fruitione Dei per quam etiam ipse Deus beatus est, & per seipsum diues, in quantum de seipso fruatur. Hoc autem dicitur hereditas alicuius, ex quo ipse est diues: & ideo in quantum Deo ex sua bonitate admittit homines ad beatitudinis hereditatem, dicitur eos adoptare. Hoc autem plus habet adoptatio diuina, quam humana: quia Deus hominem, quem adoptat, idoneum facit per gratiam munus ad hereditatem coelestem percipiendam. Homo autem non facit idoneum eum, quem adoptat, sed potius eum iam idoneum eligit adoptando.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod homo in sua natura consideratus, non est extraneus a Deo, quantum ad bona naturalia quae recipit: est tamen extraneus, quantum ad bona gratiae, & gloriae, & secundum hoc adoptatur.

AD SECUNDUM dicendum, quod hominis est operari ad suppleendam suam indigentiam, non autem Dei, cui conuenit operari ad communicandam suae perfectionis abundantiam. Et ideo sicut per actum creationis communicatur bonitas diuina omnibus creaturis, secundum quantum similitudinem, ita per actum adoptionis communicatur similitudo naturalis filiationis hominibus, secundum illud Rom. 8. Quos praesciuit confortes fieri imaginis Filij sui.

AD TERTIUM dicendum, quod bona spiritualia possunt simul a pluribus possideri, non autem bona corporalia, & ideo hereditatem corporalem nullus potest percipere, nisi succedens decessenti: hereditatem autem spirituales simul omnes ex integro accipiunt sine detrimento patris semper uiuentis. Quibus possit dici, quod Deus decessit, secundum quod est in nobis per fidem, & incipit in nobis esse per speciem, sicut glossa dicit Rom. 8. super illud, Si filij, & heredes.

in litera non probatur. Secunda autem probatur, quia illud est alicuius hereditas; quo est diues. Consequentia uero principalis probatur. Humana adoptio, ad cuius similitudinem diuina dicitur, est quia aliquis ex sua bonitate constituit alium in successore suae hereditatis. De claratur autem ex differentia inter humanam & diuinam adoptionem, quia diuina dignificat, idoneum faciendo hereditate: humana autem idoneum praesupponit, quem heredem facit.

Et nota hic responsiones ad singula argumenta, quia necessaria valde sunt ad intellectum materiae huius.

Vnum tamen restat hic dubium circa illud, Beatitudo est, quia Deus est diues: quoniam beatitudo spectat ad mentem, diuitiae uero ad potentiam: constituit enim diuitie potentiam affluenter rebus ad possessionem pertinentibus.

Sed hoc facile soluitur, dicendo, uel quod beatitudo, facit causam liter diuitem. Unde beato promissum est esse. Super omnia bona sua constituet eum. Vel quod beatitudo sumitur collectivae se integraliter, ut ex suis omnibus partibus, consistat, ad felicitatem enim requiritur potentia plena, alioquin non esset quis simpliciter felix.

Super

ARTICVLVS II.

¶ *Trinitati.*

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur, q̄ adoptare non conueniat toti Trinitati. Adoptatio enim dicitur in diuinis ad similitudinem rerum humanarum: sed in rebus humanis soli illi cōuenit adoptare, qui potest filios generare, quod in diuinis conuenit soli Patri. ergo in diuinis solus pater potest adoptare.

¶ 2 Præt. Homines per adoptionem efficiuntur fratres Christi, secundum illud Rom. 8. Ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Fratres autem dicuntur, qui sunt filii unius patris. unde & Dominus dicit Ioan. 20. Ascendo ad Patrem meum, & Patrem uestrum. ergo solus Pater Christi hēt filios adoptiuos.

¶ 3 Præt. Galat. 4. dicitur, Misit Deus filium suum, ut adoptionē filiorum Dei reciperemus: quoniam autem estis filii Dei, misit Deus spiritum filii sui in corda uestra, clamantē, Abba, pater. ergo eius est adoptare, cuius est Filius & Spiritum sanctum habere: sed hoc est solius personę Patris. ergo adoptare conuenit soli personę Patris.

SED CONTRA, Eius est adoptare nos in filios, quem nos patrem possumus nominare. unde dicitur Rom. 8. Accepistis Spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba, pater: sed cum Deo dicimus, Pater noster, hoc pertinet ad totam Trinitatē: sicut, & cetera nomina, quę dicuntur de Deo relative ad creaturam, ut in prima parte habitum est. ergo adoptare conuenit toti trinitati.

RESPON. Dicendum, quod hæc est differentia inter filium Dei adoptiuum & naturalem, quod filius Dei naturalis est genitus, non factus: filius autem adoptiuus est factus, secundum illud Ioan. primo. Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Dicitur autem quandoque filius adoptiuus esse genitus propter spiritualem regenerationem, quę est gratuita, non naturalis: unde dicitur Iaco. primo. Voluntarie genuit nos uerbo ueritatis. Quamuis autem generare in diuinis, sit proprium personę Patris, tamen facere quę

cumque effectum in creaturis, est commune toti trinitati propter unitatem naturę: quia ubi est uera natura, oportet, quod sit uniuersus & una operatio. unde Dominus dicit Ioan. quinto. Quęcumq̄

A Pater facit, hæc & filius similiter facit. Et ideo adoptare homines in filios Dei, conuenit toti Trinitati.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod omnes personę humanę non sunt unius naturę secundum numerum, ut oportet unam esse omnium operationem & unum effectum, sicut accidit in diuinis. Et ideo, quantum ad hoc, non potuit attendi similitudo utrobique.

AD SECVNDVM dicendū, quod nos per adoptionem efficiuntur fratres Christi, quasi eūdem patrem habentes cum ipso: qui tamen alio modo est pater Christi, & alio modo est pater noster. Unde signanter Dominus Ioan. 20. seorsum dixit, Patrem meū, & seorsum dixit, Patrem uestrum: est enim Pater Christi, naturaliter generando, quod est proprium sibi: est autem pater noster, uoluntarie aliquid faciendo, quod est cōmune sibi & Filio & Spiritui sancto, & ideo Christus non est filius totius Trinitatis, sicut nos.

AD TERTIVM Dicendum, q̄ sicut dictum est, * filiatio adoptiua est quædam similitudo filiationis eternę, sicut omnia quę in tempore facta sunt, similitudines quædam sunt eorum, quę ab eterno fuerunt. Assimilatur autem homo splendori æterni filii, per gratię claritatem, quę attribuitur Spiritui sancto. Et ideo adoptatio licet sit communis toti Trinitati, appropriatur tamen Patri ut actori, filio ut exemplari, Spiritui sancto, ut imprimenti in nobis huius similitudinem exemplaris.

ARTICVLVS III.

¶ *Utrum adoptari sit proprium rationalis creaturę.*

AD TERTIVM sic procedit. Videtur, quod adoptari nõ sit proprium rationalis creaturę. Nõ enim dicitur Deus pater creaturę, nisi per adoptionem: dicitur autem pater creaturę etiã irrationalis, secundum illud Iob. 38. Quis est plurius pater, & stillas roris quis genuit: ergo adoptari nõ est proprium rationalis creaturę.

¶ 2 Præt. Per adoptionem dicuntur aliqui filii Dei: sed esse filios Dei, in Scriptura proprie uidetur attribui angelis, secundum illud Iob. 1. Quadam autem die cum assisterent filii Dei coram Domino. ergo non est proprium creaturę rationalis adoptari.

¶ 3 Præt. Quod est proprium alicui naturę, conuenit omnibus habentibus naturam illam, sicut risibile conuenit omnibus hominibus: sed adoptari non conuenit omni rationali naturę. ergo adoptari non est proprium rationalis creaturę.

SED CONTRA est, quod filii adoptati sunt heredes Dei, ut patet Romanorum octauo. Sed talis hæreditas cōuenit soli rationali creaturę: ergo proprium est creaturę rationalis adoptari.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, * filiatio adoptio-

¶ *Super quæst. 33. articulum certum.*

T Itulus clarus.

ut sonat.

In corpore unica est conclusio. Adoptari conuenit creaturę rationali soli, non omni. Præterea, Filius Dei naturaliter procedit a Patre, ut uerbum intellectuale unum cum ipso Patre existens, & filiatio adoptionis, est similitudo filiationis naturalis, non tantum formam, aut gradum intelligibilitatis, sed secundum unitatem. ergo adoptari conuenit creaturę rationali soli, nõ omni. Antecedens quo ad primam propositionem includit tres conditiones ad propositum filii Dei, prima est, quod uerbum, secunda, quod intellectuale, tertia, quod unum cum Patre.

Et ideo ex ipsa propositione deducitur triplex modus ac gradus assimilationis ad filium Dei, seu ad uerbum. Primus per imitationem formę, quę habet in Verbo, quod est omnium eminentissima similitudo, & hic communis omnibus, est quę per Verbum facta sunt. Secundus per imitationem etiam

¶ Super quæst. uiginti materie articuli secundam.
¶ Itulus clarus est.
¶ In corpore unica est conclusio: adoptare homines in filios Dei, conuenit toti Trinitati. Probatur: Facere quęcumque effectum in creaturis cōmune est toti Trinitati: sed filius adoptiuus est factus nõ genitus naturali generatione a Deo. ergo adoptare est commune toti Trinitati. Minor tripliciter probatur. Primo ex opposito, quia generare naturaliter in diuinis proprium est Patri. Secundo, quia uera est substantia Trinitatis ubi autem est una substantia, est una uirtus & operatio. Tertio auctoritate. Quęcumque facit Pater. Minor declaratur ex differentia inter filium Dei naturaliter & adoptiuum: quia ille genitus, non factus, ite factus, non genitus naturaliter. Et notatur apponitur ly naturaliter: quia generatio est duplex: naturalis & gratuita, illa propria est filio, hæc conuenit adoptiuis, & ad facere spectat: est. n. faciendi quædã species.
¶ In responsionibus argumentorum momento differentia inter proprium & appropriatum. & uidebis adoptionem nostram non propriam
¶ Aliqui personę diuine, sed commune tribus: appropriatã autem Patri, ut actori (& ideo peculiari-ter dicitur ipse pater noster) Filio, ut exemplari (& ideo frater noster, quasi similis communicans in Patre) Spiritui sancto, ut quasi executori in suo appropriato, quod est charitas, qua sumus filii Dei, & ideo Spiritui sanctus dicitur spiritus adoptionis filiorum.

Ar. pced.

3. di. 10. q. 2. ar. 2. q. 1. & 2. & 4. cont. c. 17. h. & 21. h.

est gradus immate-
rialitatis, & hic pro-
prius rationalibus est
q̄ sola sunt immate-
ria. Perius per imita-
tionem etiam unita-
tis ad Deum, & hic est
proprius gratiam cha-
ritatis habentibus. Se-
cunda autem proposi-
tio antecedens, & ex
premissis, gloriata
quo ad terminos, est
Et quo ad ultimam
partem dupliciter pro-
batur. Primo, quia as-
similatio secundum hu-
iulmodi unitatem, fit
per gratiam charita-
tis, ut patet ex aucto-
ritate domini, Ioa. 17.
Secundo, quia talis as-
similatio perficit rō-
nem adoptionis, sicut
rationale perficit rō-
nem hominis. Proba-
tur, quia hic similibus
filio Dei debent hā-
reditas eterna.

¶ Consequētia, he-
ro quo ad ly soli, eni-
dens ex se est, quia ta-
lis similitudo in sola
rationali natura inue-
niri potest. Quō ad ly
uero, sed non omni-
um rationalium est
charitas per Spiritum
sanctum.

Ad PRIMVM ergo dicendum, quod Deus dicitur
pater creaturae irrationalis, non proprie per adoptionem,
sed per creationem, secundum primam partici-
pationem similitudinis.

Ad SECUNDVM Dicendum, quod angeli dicuntur
filii Dei filiatione adoptionis, non quia ipsis primo
conueniat, sed quia ipsi primo adoptionem filio-
rum receperunt.

Ad TERTIVM Dicendum, quod adoptio non
est proprius consequens naturam, sed consequens
gratiam, cuius natura rationalis est capax. Et ideo nō
oportet quod omni rationali creaturę conueniat,
sed quod omnis rationalis creatura sit capax ad-
optionis.

nis, est quędam similitudo filiatō-
nis naturalis. Filius autem Dei na-
turaliter procedit a Patre, ut tier-
bum intellectuale, unum cum ip-
so patre existens. Huic ergo uer-
bo tripliciter potest aliquid assimi-
lari. Vno quidem modo, secun-
dum rationem formę, non autē
secundum intellectualitatem ip-
sius sicut forma domus exterius
constituit, assimilatur uerbo men-
tali artificis secundum speciem
formę, non autem secundum in-
telligibilitatem, quia forma dom-
us in materia non est intelligibilis,
sicut erat in mēte artificis. Et hoc
modo uerbo eterno assimilatur
quęlibet creatura, cum sit facta
per uerbum. Secundo modo, assi-
milatur creatura uerbo, non so-
lum quantum ad rationem formę,
sed etiam quantum ad intel-
lectualitatem ipsius, sicut etiam
scientia, quę fit in mente discipu-
li, assimilatur uerbo quod est in
mēte magistri. Et hoc modo crea-
tura rationalis, etiam secundum
suam naturam assimilatur uerbo
Dei. Tertio modo assimilatur crea-
tura uerbo Dei eterno, secundum
unitatem quam habet ad Patrem,
quod quidem fit per gratiam &
charitatem: unde dominus orat,
Ioannis decimo septimo. Sint u-
num in nobis, sicut, & nos unum sumus.

Et talis assimilatio perficit rationem adoptionis,
quia sic assimilatus, debetur hereditas eterna. Vnde
manifestum est, quod adoptari cōuenit soli crea-
turae rationali, non tamen omni, sed solum habenti
charitatem, quę est diffusa in cordibus nostris, per
Spiritum sanctum, ut dicitur Romanorum quinto.
Et ideo Ro. 8. Spiritus sanctus dicitur, spiritus adop-
tionis filiorum.

Ad PRIMVM ergo dicendum, quod Deus dicitur
pater creaturae irrationalis, non proprie per adoptionem,
sed per creationem, secundum primam partici-
pationem similitudinis.

Ad SECUNDVM Dicendum, quod angeli dicuntur
filii Dei filiatione adoptionis, non quia ipsis primo
conueniat, sed quia ipsi primo adoptionem filio-
rum receperunt.

Ad TERTIVM Dicendum, quod adoptio non
est proprius consequens naturam, sed consequens
gratiam, cuius natura rationalis est capax. Et ideo nō
oportet quod omni rationali creaturę conueniat,
sed quod omnis rationalis creatura sit capax ad-
optionis.

Christo, loquens, Potestatis digni-
tas non amittitur, dum carnis hu-
manitas adoptatur, ergo Christus,
secundum quod homo, est filius
adoptiuus.

¶ 2. Præterea. August. * dicit in li-
bro de Prædestina. Sanct. quod ead-
em gratia ille homo est Chri-
stus, quia gratia ab initio fidei qui-
cumque homo est christianus:
sed alii homines sunt christiani
per gratiam adoptionis, ergo &
ille homo est Christus per ado-
ptionem, & ita uidetur esse filius
adoptiuus.

¶ 3. Præterea. Christus, secundum
quod hō, est seruus: sed dignius
est esse filium adoptiuum, quam
seruum, ergo multo magis Chri-
stus, secundum quod homo, est
filius adoptiuus.

SED CONTRA est, quod
Ambros. * dicit in libro de Incar-
nat. Adoptiuum filium, non dici
mus filium esse natura, sed cum
dicimus natura esse filium, qui ue-
rus est filius. Christus autem est
uerus & naturalis Dei filius, secu-
dum illud I. Ioan. ult. Ut simus in
uero filio eius Iesu Christo, ergo
Christus secundum quod homo,
non est filius adoptiuus.

RESPON. Dicendum, quod
filiatio proprie conuenit hyposta-
si, uel personę, non autem natu-
rę: unde & in prima parte dictū
est, * quod filiatio est proprietas
personalis. In Christo autem nō
est alia persona uel hypostasis,
quam increata, cui conuenit esse
filium per naturam. Dictum est
autem supra, * quod filiatio adop-
tionis est participata similitudo
filiationis naturalis. Non autem
recipitur, aliquid dici participati-
ue, quod per se dicitur. Et ideo
Christus qui est filius Dei natura-
lis, nullo modo potest dici filius
adoptiuus. Secundum autem il-
los, qui ponunt in Christo duas
personas, uel duas hypostasēs, seu
duo supposita, nihil rōnabiliter
prohiberet Christum hominem
dici filium adoptiuum.

Ad PRIMVM ergo dicendum,
quod sicut filiatio non proprie
conuenit naturę, ita nec adoptio.
Et ideo cum dicitur, q̄ carnis hu-
manitas adoptatur, impropria est
locutio. Et accipitur ibi adoptio
pro unione humanę naturę ad
personam filii.

Ad SECUNDVM Dicendum, q̄
similitudo illa Aug. est intelligen-
da, quātū ad principium: quia sci-
licet sicut sine meritis quilibet ho-
mo habet, ut sit christianus, ita
ille homo sine meritis habuit, ut
esset Christus, Est tamen differē-

Probatur hæc con-
clusio dupliciter. Pri-
mo: Christus est na-
turalis filius Dei, er-
go nō potest dici
filius Dei adoptiuus.
Antecedens proba-
tur: quia filiatio con-
uenit nō naturę,
sed personę: ut patet
ex antecedētis: perso-
na autem Christi u-
nica & increata est.
Consequētia proba-
tur presupposita
ratione terminorū,
scilicet quod filiatio
adoptiua est qua-
dam participatio fi-
liationis naturalis,
quod ex cētis patet.
Probatur ergo: quia
quod dicitur per se,
non dicitur partici-
patiuē.

¶ Aduerte hic, quod
Auctor summarie
scribens, plus probat
quā exprimat. Hinc
enim conclusioni &
rationi nō potest
nisi dupliciter obsta-
ri, uel recedendo a
sententia fidei, ponē-
do in Christo plures
personas uel hypoa-
stases: & hoc Auctor
tangit in his, quę
subiungit, uel ponē-
do, quod filiatio pot-
est denominare Chri-
stum ratione solius
naturę, sicut passio,
crucifixio, natiuitas,
& huiusmodi: secun-
dum hoc enim pos-
set Christus ratione
naturę humanę as-
sumpta, in gratia &
gloria beatitudinis
participare dici filius
adoptiuus: sicut dici-
tur beatus beatitudi-
ne participata, ratio-
ne naturę assump-
tę.

Et hoc Auctor ex-
cludit in principio
corporis, per hoc,
quod filiatio non na-
tura, sed personę cō-
uenit: & propterea
non potest Christo
cōuenire filiatio ad-
optiua ratione naturę
humanę. Exclisio au-
tem, quod non con-
uenit Christo adopti-
ua filiatio ratione na-
turę humanę (cum
sit filius Dei per se
seu naturalis), conse-
quens est, quod non
possit dici Dei filius
participatiue.

¶ Super quæst. uige-
simæ articuli
quartum.

Inf. q. 32. ar.
3. q. 43. ar. 1.
co. & 3. dist.
10. q. 2. art. 2.
1. & 8. con-
tra 64. & ue-
ri. q. 29. art.
1. ad 1.
1. 1. de Tri-
nit. q. 1.
a. 10.

ARTICVLVS IIII.
Vtrum Christus, secundum quod homo,
sit filius Dei adoptiuus.

AD QVARTVM sic procedi-
tur. Videtur, quod Christus,
in quod homo, sit filius
Dei adoptiuus. Dicit n. Hilar. * de

¶ Nota

¶ Nota hic pro clariori intellectu ex responsione ad secundum, quod sicut in humanis, is qui est filius naturalis, &c. non adoptatur in filium, sed hereditas sibi debetur, quia filius, ita Christus ut homo habet quidem omnia bona patrie & uiae, quae debentur filio adoptiuo: sed non ex uis uis iure adoptionis, sed ex hoc quod est filius Dei naturalis, habet in natura assumpta hereditatem Dei, ita quod non fuit opus Christo ad hoc, ut natura sua humana haberet dona patrie & uiae, ut adoptaretur a Deo, quoniam ex hoc ipso quod erat Dei naturalis filius, debebatur sibi, ut natura assumpta haberet illam, testante hoc Ioanne: Vidimus inquit, gloriam eius, scilicet uerbi incarnati, gloriam quasi unigeniti a Patre, plenum gratiae & ueritatis.

AD TERTIUM dicendum, quod esse creaturam & etiam seruitus uel subiectio ad Deum, non solum respicit personam, sed etiam naturam, quod non potest dici de filiatione. Et ideo non est simili ratio.

QVAESTIO XXIII.

De praedestinatione Christi, in quatuor articulis diuisa.

DEINDE considerandum est de praedestinatione Christi.

ET CIRCA hoc quaruntur quatuor.

¶ Primo, Vtrum Christus sit praedestinatus.

¶ Secundo, Vtrum sit praedestinatus, secundum quod homo.

quod opposita conclusio consonat errori plures hypostasas.

¶ Super quaestione vigesima quarta articulum primum

Tulius, ut iacet, sine additione aliqua sumendus est.

¶ In corpore una est conclusio; Christus est praedestinatus. Probat, Praedestinatio proprie est diuina ab aeterno praedictio eorum, quae per gratiam sunt fienda in tempore: sed Deum esse hominem, & conuerso, est quoddam factum in tempore per gratiam unionis, & praedictum a Deo ab aeterno; alioquin aliquid noui diuinae menti accideret, ergo unio illa est praedestinata, ergo Christus est praedestinatus.

¶ Aduerte sensum littere intentum ab Auctore; & ut discernas doctrinam Auctoris ab aliorum sententiis, recollito quod praedestinationis nomen in sacris litteris dupliciter uenit in usum, uel simpliciter, hoc est sine additione aliqua: ut cum dicimus, Sanctus Petrus fuit praedestinatus. Vel cum determinatione aliqua: ut cum dicimus, quod Magdalena fuit praedestinata ad laudandum Christi pedes lachrymis, & latro ad confitendum regnum Christi pendens in cruce, & similia. Et quoniam communi usu praedestinatio absolute respicit aeternam felicitatem ut terminum (est enim ratio ordinis electorum in uitam aeternam, ut in prima parte habitum est) ideo Durandus in tertio sentent. distin. 7. dicit, quod praedestinatio absolute est respectu beatitudinis, distinguens praedestinationem Christi, quae praedestinatus est filius Dei, a praedestinatione absolute, & dicens eam esse praedestinationem ad hoc scilicet esse filium Dei. Scotus quoque ibidem praedestinationem Christi ponit in ordine ad beatitudinem, quasi gratia unionis fuerit medium in Christo ad gratiam summam beatitudinis animae suae. Diuus autem Auctor intuens gratiam unionis esse excellentius quid gratia summam

beatitudinis creatae, quanto maius est esse Deum quam filium Deo, & gratiam summam beatitudinis consequi ad gratiam unionis (non ut finis sequitur ad medium, sed ut proprietates ad substantiam, ut calor ad ignem) posuit praedestinationem absolute communiter quidem respicere gratiam uiae aeternae ut terminum, singulariter autem in Christo respicere gratiam unionis, ut in responsione ad primum littera monstrat.

¶ Tertiò, Vtrum eius praedestinatio sit exemplar nostrae praedestinationis.

¶ Quarto, Vtrum sit causa praedestinationis nostrae.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum Christo conueniat praedestinationem esse.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod Christo non conueniat praedestinatum esse. Terminus enim praedestinationis uidetur esse adoptio filiorum, secundum illud Ephefi primo. Praedestinavit nos in adoptionem filiorum: sed Christo non conuenit esse filium adoptiuum, ut dictum est. * ergo Christo non conuenit praedestinatum esse.

C 2 Praet. In Christo duo est considerare, scilicet naturam humanam & personam: sed non potest dici, quod Christus sit praedestinatus ratione humanae naturae, quia haec est falsa, humana natura est filius Dei: similiter etiam neque ratione personae, quia illa persona non habet ex gratia quod sit filius Dei, sed ex natura: praedestinatio autem est eorum, quae sunt ex gratia.

D 2 Praet. In rationem generis, & etiam gratia aeternae uiae, quam gratia unionis conuenit in ratione per se primo termini summi & ultimi, quantum est ex propriis generationibus (quod ideo apposerim, quia si beatitudo alicuius non propria generatione fieret, sed consequentiae haberetur, non haberet rationem per se primo termini, sed consequentiae ad terminum: ut in Christo dictum est contingisse) quia inquam hoc in se claudit, ideo Auctor in littera & praedestinationem proprie acceptam dicit respicere gratiam, & hoc haberi ex antedictis in prima parte. Verissimum siquidem est hoc, non solum ut sonat, sed ut inducit ad excellentius genus gratiae, & termini gratituti.

Si enim gratia consummata sufficit ad terminum praedestinationis simpliciter (ut dictum est) multo magis gratia unionis quae parit gratiam consummatam ut proprietatem, sufficiens est ut terminet praedestinationem etiam absolute. Et propterea littera dicit, quod ratione gratiae unionis Christus dicitur esse praedestinatus, non ad hoc uel illud, sed praedestinatus.

¶ In responsionibus ad secundum & tertium, attende primo, quod secundum rem nulla est inter catholicos quaestio de praedestinatione Christi ad filiationem Dei per gratiam unionis naturae humanae ad filium Dei: sed quaestio est de uerificatione sermonis Pauli Apostoli proprie uel improprie, in hoc, uel illo sensu.

E Auctor supponens locutionem Apostoli esse propriam, & intelligi non de aliquo conueniente ad filium Dei (puta manifestatione) difficilem suscepit prouinciam uerificandi illam de persona Christi.

Ultra expositionem namque illam referentem praedestinationem ad naturam, & alteram Ambrosii referentem ad manifestationem Christi, referri quoque potest praedestinatio Christi ad filium Dei in uirtute actuali, ita quod filius Dei ex semine Dauid secundum carnem praedestinatus est filius Dei in uirtute actuali operationis sanctificationis & reparationis mundi, ita quod totum conuenit, scilicet filius Dei in uirtute actuali, est terminus praedestinationis.

¶ Et licet haec expositio satis consonet litterae Apostoli subiungentis

Et quia gratia aeternae felicitatis communis est omnibus electis in Dei filios adoptiuos, penes illam de finito fuit praedestinatio filiorum adoptionis, de qua in prima parte tractatum est. Quia uero gratia unionis propria est naturali Dei filio, & longe eminentior prima, ideo penes illam concluditur praedestinatio Christi, consonat namque rationi, ut excellentior gratia, termini simpliciter rationem habens, magis terminet praedestinationem simpliciter, si minor illam terminat.

¶ Quia autem gratia beatitudinis patrie, includit in se rationem gratiae & rationem gratiae per se primo summi & ultimi termini, ut spe

1. di. in 40. q. 2. cor. ii. & ad 5. et 3. di. 7. q. 3. art. 2. q. 2. et q. 3. dist. 2. q. 3. et 4. cont. ca. 9. ad 2. et Ro. 1. lib. 3. q. praec. ar. 4.